

Otec Krzysztof Wons, SDS mal pre kňazov a zasvätených seminár o Lectio divina. S dovolením autora vám prinášame prepis jeho prednášky, preto je štylistika „prednášková“, nie „článková“. Preložila s. Helena Dudová, OSsR.

Drahí, rád by som vám porozprával o ceste, ktorou v Cirkvi od samého začiatku kráčajú ľudia viery. Od samého počiatku existencie Cirkvi ňou prechádzajú ako Ježiš so svojimi učeníkmi do Emáuz. Táto cesta, ktorú nazývame božské čítanie, nás učí to najdôležitejšie vo viere. Učí nás čítať [vnímať] život z pohľadu Boha. Chceme prežívať svoj život hľadiac na neho jeho očami. Chceme počuť život, vychutnávať život, tak ako ho počuje a vychutnáva Boh. *Lectio divina* je predovšetkým cestou k plnosti života. Pretože tento život nám dal a číta nám ho ako milovník života, ako to pekne hovorí *Kniha Genesis*.

Milovaní, *lectio divina* nám pomáha zamilovať sa do života, ale zamilovať sa do života na jeho hlbšej úrovni. Boh nám dal zmysly, ktoré sú veľkým darom. Avšak život zredukovaný len na zmysly je neúplný. Dokonca hrozí, že sa stane plytkým. Nie je dobré, keď prežívame náš život len na úrovni zmyslov. Pripomínam, že zmysly sú veľkým darom. Dá sa povedať, že sú prvým oknom, cez ktoré sa pozeráme na seba, na svet. Máme päť hlavných „okien“, ak máme na mysli päť zmyslov, ktoré najčastejšie definujeme a ktoré máme. Ale cez toto okno sa chceme pozeráť oveľa hlbšie a ďalej. A preto nám Božie slovo pomáha predovšetkým, použijeme toto slovo evanjelia, evanjelizovať naše myšlienky a srdcia, aby sa stali radostnou zvesťou. A preto, keď Boh s nami hovorí, vždy sa obracia na naše zmysly. Keď otvárame Bibliu, počujeme, ako Boh apeluje na naše zmysly, ale tiež sa obracia na naše pocity a túžby. A predovšetkým sa obracia na naše srdce.

Drahí, *lectio divina* je cesta, ktorú nám ponúka Boh, aby sme mu dovolili čítať náš život. Ako? Dostali sme tento veľký dar [Bibliu], tak ho využívajme. Myslím si, že ho používame od začiatku nášho povolania. Každý by si mohol pripomenúť, kedy tak vedome prvýkrát otvoril Bibliu. Otváral som Bibliu, pretože som sa chcel otvoriť Božiemu slovu. Bibliu otvárame každý deň. To nie je luxus, je to nevyhnutnosť pre náš život! Toto otváranie Biblie mi neustále kladie otázku, či som otvorený Božiemu slovu. Tu začíname chápať, čo je v tradícii *lectio divina* zdôraznené ako *lectio*, teda čítanie. Boh je totiž taký pokorný, že sa nám dokázal odhaliť aj v písmenách, v ľudskom písмене. Boh, ktorého nemôže obsiahnuť vesmír, sa dokáže ukryť v písмене, vmestiť sa do písmena. Každý deň sme svedkami skutočne veľkého zázraku! Tak ako na oltári sme svedkami sviatosného zázraku premeny chleba na jeho Telo, vína na jeho Krv, rovnako sme svedkami zázraku Vtelenia, keď otvárame Bibliu, ako to vždy opakovali starovekí otcovia. Otváram Bibliu a vidím, že Boh je čitateľný, že si môžem prečítať jeho slovo, ktoré je, nezabúdajme, ukryté za písmenom. A preto, keď otvárame Bibliu, je veľmi dôležité pýtať sa: Čo hovorí Boh? Zamyslime sa a úprimne i osobne si položíme otázku: Môžem vôbec prežívať svoje povolanie, ak si nekladím otázku, čo hovorí Boh?

Svätý Pavol píše v *Liste Rimanom* (10, 17), že viera sa rodí z toho, čo počujeme[1]. Ale úplne rovnako môžeme povedať, že povolanie sa rodí z toho, čo človek počúva. Povolanie sa zrodilo z Božieho slova. Mnohí, ktorí ste na tomto seminári[2], ste obdarení darom zasväteného života, charizmou zasväteného života prežívaného v reholi či v sekulárnom inštitúte, alebo aj ako zasvätené panny. Drahí, naše povolanie sa rodí z počúvania slova. O našich zakladateľoch sa hovorilo, že boli živým evanjeliom. Nielenže praktizovali *lectio divina*, ale oni aj boli *lectio divina*. Dovolili, aby ich Boh „prečítal“. Naozaj sa pýtali, čo hovorí Boh, a preto sme dnes tu. Z otázky: Čo hovorí Boh? sa rodia najsvätejšie Božie odpovede.

Ráno vstanem a položím si otázku: Čo hovorí Boh? Ako chce dnes formovať moje povolanie, moju komunitu, moje poslanie, môj život? Naozaj to nie je luxus! Drahí, toto je nevyhnutnosť! Kňaz, reholná sestra, ktorá si nekladie túto otázku, zasvätený, ktorý neotvára Bibliu, je ohrozený! Naše povolanie je ohrozené! Pretože vieme, že svet k nám stále hovorí. Beriem do rúk noviny, zapnem rádio, televíziu a viem, čo hovorí svet. Od rána do večera, a tiež aj v noci, môžem počúvať, čo hovorí svet. Nesmieme však zabúdať ani na to, že nie sme nepremokaví. To, čo hovorí tento svet, nami presiakne, prenikne do nás. V tom *lectio humana*, ako to nazývam, v tom ľudskom čítaní reality je veľa dobrá, ale toto ľudské čítanie, vnímanie je nedostatočné. Zároveň však vieme, koľko je „otrávených“ myšlienok, odpovedí, správ. Koľko strachu je dnes v ľuďoch, stále viac a viac strachu, stále viac a viac hrôzy z reality, v ktorej žijeme. Ale až keď začneme čítať Božie slovo, potom budeme dobre čítať [vnímať] to, čo hovorí svet. Treba ho poznať, treba mu načúvať. Ale musíte mať v sebe tiež schopnosť čítať [vnímať], ktorú nám dáva Boh. Pretože inak nám zostane len ľudské čítanie [vnímanie], ľudské vedomie. A môžeme si to ospravedlniť, veď sme predsa len ľudia... Áno, ale sme Boží ľudia, stvorení Bohom. Sme duchovné osoby, to neznamená len duša, ale duša a telo. Sme preniknutí Svätým Duchom. Ak ma neprenikne jeho Duch, ani si neuvedomím, že opakujem zmýšľanie tohto sveta pri prednášaní konferencie, katechézy či pri ohlasovaní z kazateľnice. Vskutku, iba Boh nás môže preniknúť Božím zmýšľaním. Preto, keď otvárame Bibliu, je dôležité, aby sme ju nepoužívali ako muníciu na obranu vlastných myšlienok. Pretože ak čítame Bibliu tak, aby sme bránili svoje vlastné myšlienky, naše vlastné vízie, naše vlastné plány, znamená to, že sme presiaknutí zmýšľaním tohto sveta. A zbožštili sme ho! Zbožštili sme svoje vlastné plány, vlastné túžby, vlastné zámery a Boh je až na druhom mieste. Boh bol vytlačený na vedľajšiu koľaj. Pretože dôležitejšie je to, čo si ja myslím, čo ja chcem, moja vízia života, moja vízia sveta.

Drahí, Biblia nás učí pokore. Znamená to zamilovať si pravdu, že on je prameňom pravdy, nie ja. Každý deň sa otváram pravde, učím sa túto pravdu. Učím sa žiť v pravde. Nemáme monopol na pravdu, nikto z nás nemá monopol na pravdu.

Ako reholný kňaz znovu nadviažem na našich zakladateľov. Oni skutočne načúvali Božiemu slovu, takže vedeli, k čomu ich Boh pozýva. Mnohí ľudia, žijúci v ich časoch, mali rôzne plány pre tento svet, ale osvedčili sa len tie Božie, pretože Boh vidí ďalej. Boh vidí až do konca.

Bol by som rád, keby sa toto posolstvo o *lectio divina* dostalo do vašich srdc. Nejde o to, že v Cirkvi sa objavila „móda“ *lectio divina*. Nikdy to tak neberme, ani si nemyslíme, že *lectio divina* je akási metóda, len modlitbová prax. Nie! Je to o životnom štýle, je to o novej kvalite života!

Chcem vás povzbudiť, inšpirovať, aby ste sa vracali k charizme svojich rehoľných komunít a začali znovu čítať Božie slovo spolu s vašimi zakladateľmi. A diecézni kňazi to môžu robiť v kontexte svojej, diecéznej, cirkevnej, farskej komunity. Mám pred očami krásny príklad diecézneho kňaza, keď začal v duchu *lectio divina* čítať [vnímať] realitu a to, čím bol obdarený, čo je jeho povolanie.

Ako som spomenul, už nejaký čas sa snažím inšpirovať aj komunity, aby začali *lectio divina* s vlastným zakladateľom, s vlastnou zakladateľkou. Na knižnom trhu sa objavila ponuka knihy, ktorá je výsledkom pozvania Sestier milosrdenstva z Łagiewnik - *Lectio divina so sestrou Faustínou. Vtelené Milosrdenstvo*.^[3] Vydal som sa touto cestou *lectio divina* so sestrou Faustínou a pri opakovanom čítaní som počul meno Boha, ktorému som predtým nevenoval pozornosť, a ktoré sa nám zdá jasné a známe. Ale až Faustína mi pomohla v kľúči jej čítania Svätého písma (Pán Ježiš ju predovšetkým povzbudzoval, aby čítala *Jánovo evanjelium*) počuť toto meno Boha v Biblii hlbším spôsobom: *Vtelené Milosrdenstvo*. Je to buď vôbec, alebo veľmi zriedkavo vyskytujúce sa meno Boha, ktorého tak priamo nazvali svätí alebo tí, ktorí čítali svätý text. Aj keď som už navrhol dva spôsoby *lectio* k Jánovmu evanjeliu - *Ostať v Ježišovi a Milovaný*^[4] - v kľúči milovaného učeníka, bola to Faustína, ktorá mi pomohla prečítať toto evanjelium novým spôsobom. Nielen ona... Je to pekná skúsenosť.

Zakladatelia sú skutočnými exegétmi, ktorých poslal Duch Svätý. Vďaka „objektívu“ osobitného daru, charizmy, ktorú dostali, nám pomáhajú znovu čítať Písma tak, ako sme ich doposiaľ ešte nečítali a nepočuli. Povzbudzujem vás, aby ste sa tiež pokúsili o také *lectio divina* vo svojich komunitách, vo svojich diecézach, v rehoľných komunitách. Veľmi vás k tomu povzbudzujem!

Drahí, svätci, ktorí sú živé *lectio divina*, majú v sebe Písma. Svätý Gregor povedal o svätom Benediktovi, že je ten, v ktorom sa naplnili Písma. O svätom Antonovi Veľkom sa hovorilo, že bol knižnicou a nepotreboval nosiť so sebou knihy Svätého písma, pretože Písma boli v ňom.

Drahí, ide o to, aby sa to aspoň čiastočne stalo s nami. Aby ľudia, keď nás počujú, nepochybovali o tom, že počujú, čo hovorí Boh, aby neboli zmätení, dezorientovaní... Dobré viete, koľko dezorientácie, zmätku, chaosu je dnes v tomto svete. Bohužiaľ, aj v Cirkvi. A preto potrebujeme také čisté slovo. Samozrejme, všetci sme obmedzení, každý máme nejaké trhliny, zranenia, svoje vlastné obmedzenia..., ale Boh si s tým poradí. Dovoľme, aby jedine Boh nám čítal [interpretoval] život.

Náš zakladateľ František Mária z Kríža Jordan, ktorého blahorečenie sa uskutoční 15. mája 2021 v Lateránskej bazilike v Ríme, žil viac ako sto rokov pred Druhým vatikánskym

koncilom a mal veľmi dôverný vzťah s Písmom. Je to nezvyklé, ak si uvedomíme, že to boli časy, keď sa dokonca odrádzalo od odvážneho čítania Písma. A počúvajte, čo si ešte ako seminarista, v roku 1878, zapísal vo svojom denníku, v podstate šesť mesiacov pred kňazskou vysviackou...: *„Chcem naďalej čítať Sväté písmo s najväčšou úctou a zbožnosťou, bez zhonu, pokojnejšie a pozornejšie. Budem veľmi pozorný k všetkému, čo mi pomôže stať sa pokorným. Vždy čítaj Sväté písmo s veľkou úctou a kľáčiak, aspoň vtedy keď si sám.“*

Tieto slová sa ma nielen dotýkajú, ale hneď ma aj obnažujú. Odrazu ma postavili pred zrkadlo. Okamžite ma vedú k tomu, aby som sa spýtal na môj vzťah k svätému textu, k Biblii, k slovu. Vieme, že v tých časoch sa nebudoval tak dôverný vzťah s Bibliou a navyše každý nemohol mať Bibliu v ruke. Dokonca bol aj zákaz samostatného čítania svätého textu bez pomoci niekoho, kto by vás v tom sprevádzal. A krátko po svojej kňazskej vysviacke v podstate parafrázoval slová svätého Hieronyma: *„Čítaj častejšie Sväté písmo, alebo radšej Sväté písmo nikdy nevypuť zo svojich rúk. Spánok by ťa mal zastihnúť s Bibliou v ruke a sväté stránky nech prijímú tvoju skláňajúcu sa hlavu.“*

S čím ma zastihne môj spánok? S čím ma pristihne môj večer? Čo mám v ruke? Čo čítajú, čo vidia, na čo sa pozerajú moje oči? Aký bol posledný obrázok, posledné slovo, ktoré som čítal večer pred zavretím očí? A čo si beriem so sebou na noc? S čím sa ráno často prebúdzam? Toto je veľmi dôležité, drahí, a preto je dôležitá táto otázka: Čo hovorí Boh? Berieme ju vážne v našom živote a potvrdzujeme si ju zakaždým, keď otvárame Sväté písmo?

Ale potom je tu druhá otázka, mimoriadne dôležitá, pretože tradícia *lectio divina* hovorí: Pokračuj ďalej, nestačí sa len pýtať: Čo hovorí Boh? Zvlášť nám kňazom, katechétom, vyučujúcim hrozí nebezpečenstvo, že naše čítanie sa stane abstraktné. Teda také, v ktorom abstrahujeme od nášho života. Je to čítanie Svätého písma, ktoré je čítaním „na vývoz“ – čo poviem ostatným, čo im ponúknem, ako im vysvetlím tento text, ako im odpoviem na ich otázky. Možno sa pripravujem na katechézu a už počujem možné otázky, už s nimi zápasím, už si pripravujem niektoré odpovede... Avšak najdôležitejšia otázka znie: Čo Boh hovorí mne? Čo o mne hovorí Boh? A preto je potrebná meditácia. Meditácia nás chráni pred intelektualizáciou Písma. Chráni nás pred životom, ktorý je ohlasovaním teológie, ale nie je teologický. Meditácia nás chráni pred životom, v ktorom sme ohrození len povrchným prístupom k Písmu, vonkajším čítaním. Meditácia nás vždy povedie na hlbinu, pretože ako som už povedal, keď nám Boh číta slovo, vtedy číta náš život a vedie nás do srdca. Biblia skenuje naše srdce. Božie slovo je ako kardiograf, na obrazovke ktorého vidíš, ako tvoje srdce funguje, čím žije, či je zdravé, v akom je stave. A my si potrebujeme klásť otázky týkajúce sa nášho srdca. Je potrebné, aby sme sa postarali o svoje srdce. Pretože Ježiš hovorí, že čo je v srdci, to bude i na perách. A všetko pochádza zo srdca. V 7. kapitole *Markovho evanjelia* sú uvedené všetky tie špiny, ktoré môžu pochádzať zo srdca a infikujú najprv mňa. Nie to, čo prichádza zvonku, ale to, čo je vo vnútri, vychádza von a robí ma nečistým. Môžu na mňa útočiť rôzne myšlienky, rôzne dezinformácie (fake news), rôzne „otrávené“ správy. Môžu na mňa dorážať rôzne nečisté obrazy aj zvonku, ale ak je v mojom

srdci sloboda, ak je v ňom Slovo, čistota, tak potom ma nezašpinia. Ale otázka znie: Čím žije moje srdce? A táto otázka sa týka mojej meditácie. Meditácia mi povie, čím žije moje srdce. Učí ma tiež žiť a hľadať to, v čom je plnosť života. Ide o to, aby som dýchal naplno, naplno žil a v plnosti si vychutnával nádej. Ľudia v nás chcú vidieť ľudí, ktorí milujú život, ktorí sa tešia zo života. Avšak nie triviálnym, povrchným spôsobom, lebo takto sa dokáže tešiť celý svet, aj tí, čo nepoznajú Boha. Ale tešiť sa tak, ako to hovorí Žalm 130, 1: „*Z hlbín volám k tebe, Pane.*“ Z hĺbky pochádza moja radosť, z hĺbky prichádza moja láska k životu, môj entuziazmus. Kto má vášeň (nadšenie), život v srdci, ten bude mať dost energie na celý život bez ohľadu na jeho dĺžku, aj keď roky ubiehajú, starneme na tele... však každý z vás to potvrdí... Fascinuje ma stretnutie s ľuďmi, ktorí sú v pokročilom veku, a predsa sú veľmi mladí, mimoriadne energickí, ktorí sa neunavili životom a vedia, pre čo majú žiť. Títo ľudia však majú svoje oči nasmerované k veľkonočnému ránu.

Otec Rupnik, žiak, možno povedať duchovný syn kardinála Špidlíka, zdieľal s nami v tomto dome^[5] skúsenosť, keď tento zomierajúci kardinál povedal: *Celý život som hľadal Ježišovu tvár a teraz ju uvidím.* Takto odišiel. Myslím si, že to, čo teraz žijem (ak príde teraz môj koniec), v tom ma zastihne moja smrť, môj odchod. Takže to meditovanie ma naozaj privádza na hlbiny života. V opačnom prípade nám hrozí povrchnosť. Moje ústa môžu byť plné teológie, plné Božích slov, plné aj krásnych intelektuálnych úvah, a zároveň môžem byť povrchný. Ako hovorí Tomáš Halík, Boh nežije na povrchu. Je s nami v našich životných „dnách“, v našom „podsvetí“, je s nami vtedy, keď sme na vrcholoch útechy.... Avšak existuje jedno miesto, kde Boh nie je. Boh nežije na povrchu. Parafrázujúc 3. kapitolu *Knihy Zjavenia apoštola Jána* (verše 15 - 16) môžeme povedať, že Boh vyplúva povrchnosť. Buď studený alebo horúci. Ak budeš vlažný - na toto myslím, keď hovorím o povrchnosti, o takej nevýraznosti, nedefinovateľnosti, vlažnosti... *Ak nebudeš studený ani horúci, vyplujem ťa.* V gréckom texte je to silné vyjadrenie - *vyvraciam ťa, vyvrátim ťa.* Myslím, že je to tiež súčasť našej prirodzenosti. Naša prirodzenosť vyplúva to, čo sa dá nazvať len ako nevyhranený, vlažný, neurčitý. Pretože naša prirodzenosť bola stvorená k plnosti života. Myslím si, že v povolání trpíme najviac vtedy, keď žijeme polovičato. Polovičatosť je jednou z príčin nášho najväčšieho utrpenia v živote. Oberá nás o pokoj, o hlbokú radosť. To však ničím nezamaskujeme. Je potrebné vrátiť sa k slovu. To *oratio*, ktoré sa učíme, táto modlitba srdca sa zrodí zo slova. Aké je naše hlbšie poznávanie slova, taká je hĺbka modlitby. *Z hlbín volám k tebe, Pane* (Ž 130, 1). Niekedy to môže byť modlitba jedného, dvoch slov, ktoré nás nesú celý deň. Tie slová si opakujeme, žijú v nás, ozývajú sa v nás ako ozvena srdca. Srdce, ktoré navštívilo Slovo, hovorí. Ale niekedy to bude úpenlivé volanie, prosba, niekedy to bude hádka s Bohom - *podte, pravoťme sa* (Iz 1, 18). Dôležité je, že berieme vážne seba a predovšetkým Boha a pristupujeme k tomu s láskou. Rozprávame sa s ním v srdci. Nerozprávame sa s ním o počasí, nečítame Bohu naše knihy, ale dovoľíme mu čítať nám život. A potom sa s ním stretneme aj počas čítania svätého textu či inej dobrej knihy. Lebo Slovo privoláva slovo, hĺbka prizýva hĺbku. Tak to bude. Avšak plytkosť privoláva plytkosť, nevýraznosť privoláva nevýraznosť.

Modlitba srdca nás vychováva k hĺbke, rozširuje naše srdce. Je to modlitba, ktorá sa rodí z Božieho slova. Jednoducho máš v sebe to Slovo, tak sa modlíš. Spomínam si na jeden zo začiatkov cyklu *Školy pre seminárnych formátorov*. Na inauguráciu školy sme pozvali arcibiskupa Gregora Ryša. V prvej homílii položil krátku otázku, ktorá má vtedy sprevádzala a bola kľúčovým slovom, ku ktorému som sa vracal počas tejto formačnej školy s kňazmi: *Máš v sebe slovo? To živé, Božie slovo. Máš v sebe slovo?*

Dobré je vrátiť sa k slovu, ktoré ma sýtilo, sýti ma, ktoré mi dáva život. *Tvoje slovo mi dáva život* (Ž 119, 50).^[6] A potom príde to, čo svet teraz veľmi potrebuje a má právo od nás žiadať, najmä od duchovných a zasvätených osôb. Čo tak veľmi potrebuje?

Jeden z prípravných dokumentov *Instrumentum laboris* Synody biskupov o Božom slove v živote a poslaní Cirkvi uvádza, že súčasný svet potrebuje kontemplatívne osobnosti. Ak má byť svet naozaj evanjeliový, potrebuje kontemplatívne osobnosti. Teda aké to majú byť? Také, ktoré vidia, cítajú, prežívajú tento svet z Božieho pohľadu. Vidia Božími očami. Túžia tak, ako túži Boh. Drahí, môžeme byť oberaní o znaky, ale to my máme byť kontemplatívni. My máme byť tým žijúcim znakom. Jedno z prvých mien kresťanov na začiatku dejín Cirkvi bolo *živí (žijúci) - zóntes*. Bolo to synonymum pre kresťana. Kresťan, ktorý žije naplno v tomto svete, neopúšťa ho, neuteká a neuzatvára sa pred ním. Aj dnes sme v tejto veci veľmi preverovaní. Sme v ťažkej situácii. Číha na nás pokušenie uzatvorenia sa a myslenia na seba, na vlastnú záchranu. Nie! Máme byť živí, práve dnes máme byť žijúcimi znakmi Božej prítomnosti. Svet potrebuje kontemplatívne osobnosti. Krásne to vyjadril O. Gargano - teda také, ktoré majú veľkonočné oči, veľkonočné uši, veľkonočné srdce. Skrátka také, ktoré v každej situácii aj v najväčšej smrti a v situácii hrobu neprestávajú veriť v život, vidia život, prechádzajú od smrti k životu. Drahí, toto sa nedá naučiť čítaním kníh. K tomu nás formuje a vychováva Božie slovo.

[1] Slovenský preklad SSV Rim 10, 17: „Teda viera je z hlásania a hlásanie skrze Kristovo slovo“. Bližší je tu Botekov preklad: „Viera sa teda rodí z počúvania a počúvanie z Kristovho slova“ i Roháčkov preklad: „Tak teda viera z počutia a počutie skrze slovo Božie“.

[2] *Vyber si život!* Velkopôstny seminár pre kňazov a zasvätených v Centre duchovnej formácie salvatoriánov v Krakove, 19. - 21. 3. 2021.

[3] Zatiaľ je len v poľštine.

[4] Kniha *Ostať v Ježišovi* je už preložená do slovenčiny - Redemptoristi, Vydavateľstvo Misionár, Michalovce 2020.

[5] Centrum duchovnej formácie salvatoriánov v Krakove.

[6] Slovenský preklad SSV Ž 119, 50 znie: „...tvoje slovo mi vracia život.“

Krzysztof Wons, SDS

Lectio divina - cesta obnovy pre kňazov a zasvätených

Preklad a úprava textu: Helena Dudová, OSsR

Jazyková korektúra: Marián Kováčik

Foto: Františka Čáčková, OSF

The post [Lectio divina - cesta obnovy pre kňazov a zasvätených](#) appeared first on [Zasvätený život](#).

(Zamyslenie zo stránky zasvatenyzivot.sk.)